

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

<p>Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye. Felfizetési árak: egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona. Egy szám ára 16 fl. — Tanulóknak egész évre 6 korona.</p>	<p>Felolvasó szerkesztő: Becsek Aladár.</p>	<p>Hirdetések a legolcsóbban számítanak. Nyitvatér sora 50 fillér. Megjelen betenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyitvatér díja előre fizetendő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda</p>
--	--	--

Nagy ünnepen.

Székelvudvarhely, decz 24

Eljutottunk a szeretet ünnepéhez, szép Karácsony napjához, amely minden idők legpoétikusabb, legkedvesebb ünnepe. Ennek az ünnepi dátumnak sok külsősége, ragyogó czerimoniáléja és hagyományokon nyugvó sok bájos szokása bizonyos melegséggel árasztja el a szíveket.

Karácsony estéje a maga ezer fényben kiugró fájával, bizalmas, szeretetteljes családi milieujével, a karácsonyi éjféli mise, a maga miszticizmusával, karácsony napjának ujjongó énekei oly esztétikusan széppé, etikailag megindítóvá teszik ezt az ünnepet, hogy a karácsony, felekezet és társadalom-külömbőség nélkül az emberiség ünnepevé vált.

A társadalom együttélése, az emberiség közös élete egy legfőbb erkölcsi törvénynek, a szeretetnek fundamentumán épült. Ez az erkölcsi törvény a támassza, talpköve az emberi boldogulásnak, a haladásnak, sőt magának az erkölcsi világrandnek is.

Az ember, aki maga is a földhöz van kötve, a meg nem fogható eszmei, erkölcsi erőket és azoknak teteleit szereti valami fix ponthoz kötni. Így keletkezett a karácsony ünnepi dátuma, vagy legalább is így támadt annak etikai lényege. A karácsony tehát a szeretet ünnepe.

Az ilyen ünnepek, amelyek eszmei tartalmukkal az ember erkölcsi életének bizonyos periferiáira terjednek ki, az eszmélő, gondolkodó embert természetesen elmélkedésre készítik. Az

ember keresi az összhangot az ünnepek eszméi vonatkozása és a saját erkölcsi élete közt.

Ma, karácsony napján kissé megriad a lélek annak a zürzavaros elletűtnek, annak a nagy disszonanciának a szemléletére, amely ez ünnep eszmei, erkölcsi és emberiség élete közt van.

Szeretet! . . . Milyen égostromló hazugságnak tetszik ez a szó most. Mintha Janus arcú volna, mely torzmosolylyal mered felénk, míg viszont vad keserűséggel bámul azokra a sivár jelenetekre, amelyek ma tagadásai minden szeretetnek, testvériségnek.

A mi nagy családjunkban, ebben a waroknyi magyar nemzetben pusztít, rombol — a szeretet. Táborokra törve, ellenséges csapatokba sorakozva, hogy pusztítják egymást, hogy zuzák, rombolják szét a köztünk való élet hidjait, amelyek a faji szeretet pillérein épültek.

A vad, gyűlölködő politikai harcok sivár zaja riasztja fel a karácsonyi pásztoralokat. Egymásnak rontanak a nemzet legjobbjai, a nagyok és kicsinyek, marják, marcangolják egymást, mintha nem egyazon hazának fiai volnának, mintha nem közös anyának neveznék azt az áldott földet, amelynek szent neve: Magyarország.

Sőt bizonytalanságban borul a nemzetre karácsony éjszakája és örökzöld fáján elvélve gyulnak mécssek; a szeretet mécssei.

Oly rideg, sivár ez a karácsony, a nemzet karácsonya. Hazugság, hogy van, hazugság, hogy csakugyan karácsony. Ez a gyűlölködés ünnepe, a testvérek harczá-é. A testvérek harczából ered az első büntény a világon, ez bontotta meg első ízben az erkölcsi világrandet.

Minél közelebb van valamely ember vagy nemzet ehhez a központhoz, annál jobban érvényesülnek annak életében az onnan kiáradó menynevei erők. Minél távolabb van pedig, annál bágadtabb, színtelenebb, lazább, reménytelenebb és boldogtalanabb az élete. Fájdalom, a mi nemzeti életünknek egész képe azt mutatja, hogy mi nagyon távol vagyunk most ettől az erősítő és boldogító központtól. Nem csak politikánk, nem csak társadalmunk, hanem még egyházi életünk is. A pásztorok a görbe bottal egymás fejéről hadonásznak, egymás birkái közt tapogatóznak, a helyett, hogy szép kies mezőkre, úde forrás mellé terelnek a nyáját. Felekezetieskedést, vallási türelmetlenséget látunk eleget, pedig abban sem Istennek, sem embernek kedve nem telik. De a betlehemi jászolbölcsebből kiáradt megszentelő és boldogító menynevei erőknek a nemzeti életbe való átplántálását, érvényesítését hiába keressük.

És mit szólunk a társadalmunkról? Hol van az egyenlőség, testvériség, és hol van az ebből fakadó polgári öntudat? Hol van a polgári felelősségérzet, a közös cél felé való öntudatos társadalmi törekvés? Mindenki magának él és a közérdeket nemcsak elbanyagolni, hanem megkárosítani is szinte divattá lett. Mindent az államtól várunk, annyira elernyedünk. Csakhogy fájdalom, minden nemzeti társadalom a maga képére és hasonlatosságára teremti meg a nemzeti politikáját is, csak egy kicsit tökéletlenebbre teremti önmagánál. A mi politikai életünk oly szálnalmas szegény, hogy már nem is élnek, hanem csak vergődés. Meddig vergődünk még így?

Karácsony előtt.

— Családi történet. —
 Irta: **Burger Arthur.**

Személyek:

A feleség.

A férj.

(Történetik minden évben, mindenütt, minden olyan családban, ahol gyermekek vannak.)

Karácsony előtt három héttel. (Este)

A feleség (csipkét horgol): Tamás!

A férj (ujásgot olvas, szivarozik, félvállról): Tessék.

A feleség: Tegye már el azt a rongyos ujságot. Mikor itthon van, mindig csak ujságot olvas.

A férj (sztoikus nyugalommal): Hát mit olvasak? Pénzt? Vagy a maga csipkéjének a luftmásmiat olvasam?

A feleség: Nagyon kedves. Azonban jó volna már e, kissé azon is gondolkozni, hogy mit vegyünk a gyerekeknek kriszkindlibe.

A férj: Ugyan-ugyan. Csak nem fogom egy félévig azon törni a fejemet, hogy mit vegyek a gyerekeknek kriszkindlibe. Nagyszerű.

A feleség (boszu-an): De gondolja meg, hogy öt gyermekről van szó!

A férj: Bánom is én, ha mindjárt tizenötéről.

A feleség (lecsapja a horgolást): Jó. Majd meglátom, hogy milyen leleményes. Tavaly is az utolsó perczen kapdostunk össze mindenfélét, az idén se lesz különben.

A férj (ásitozva): Jó, jó!

Karácsony előtt két héttel. (Délben.)

A férj (most jött haza a hivatalból): Szervusz. Kész az ebéd?

A feleség: Kész . . . Gondolkozott már?

A férj: Én? Hogyne!

A feleség: Na és?

A férj: Hát bizony én azt gondoltam, hogy jobb, ha nem megyünk el a teaestélyre.

A feleség (megütődve): Ki beszél teaestélyről? Én a karácsonyi ajándékokat értettem.

A férj (négyesen): Már megint? Alig két napja, hogy megboszantott vele s most ismét ezzel traktál. Megmondtam már, hogy ráér.

A feleség (dühösen): Jó!

Karácsony előtt egy héttel. (Reggel.)

A feleség (közönyösen): Tamás!

A férj (bajuszát köti): Him.

A feleség: Csak azt akartam mondani . . .

A férj (szavába vág): . . . hogy gondolkoztam e már. Igenis gondolkoztam. Reggeltől-estig és estétől- reggelig folytonosan gondolkozom. Most is azon töröm a fejemet, sőt már kétágébo is vagyok esve a nagy gond miatt . . . Remélem, hogy meg vagy velem elégedve.

A feleség (epésen): Nagyon. Mondhatom, hogy utálatosabb embert még nem láttam náladnál. Ha nem most vedd tudomásul, hogy én erről a témáról többet egy árva kukköt sem fogok szólani.

A férj (guayosan): Nagyon szép! Hiszi a . . .

Karácsony előtt négy nappal.

(Lefekvéskor)

A férj (idegesen jár fel és alá a szobában): Irma!

A feleség (a szekrényében babrál, dudolva): Mi az?

A férj (zavartan): Csak azt akartam mondani, hogy jó volna Erzsikének azt a szép nagy babát megvenni, amit a multkor láttunk . . . Jó lesz?

A feleség: Amint gondolja.

A férj: Én azt kérdeztem: jó lesz?

A feleség (csipősen): Tölem ne kérdezzem semmit lelkom, mert ebbe a dologba én nem szólok bele. Egyebekben az a véleményem, hogy Erzsike már kinőtt a baba-világból.

A férj (gondolkozva): Hát akkor veszünk neki valami mást . . . Ferikének azonban dobót, meg trombitát veszünk.

A feleség: Hogy is ne. Tavaly is, amint a dobót kipróbálta, mindjárt meg akarta tudni, hogy mi szólna és letépte a felső bőrt róla. Mikor már így nem használhatta, rostát csinált belőle. A trombita pedig csak arra lesz jó, hogy fellármázza az egész házat.

A férj (fokozódó zavarral): Helyes! Neki is mást veszünk. Palinak már kiszemeltem egy szép kis pusztát . . .

A feleség: Szép lesz. Majd összelövöldözi az összes ablakokat. Ennél okosabbat is kitalálhatna.

A férj (bambán): Az igaz. (Csend): Vajjon mit gondolaz, nem lesz neki jó egy hintaló?

A feleség (gunyosán): Egy hintaló? Tudja-e drágám, hogy mi az ára egy valamirevaló hintalónak? Legalább is husz forint. És mennyi ideig tart, ha három fiu egyszerre használja és háromfelé zibálja? Egy hétig sem. Ez nagyon szép ötlet . . .

A férj (megtörve): Ez is igaz. (Kinos csend): De hiszen csak jó lesz egy önműködő vonat?

A feleség: Ugyan hagyjon nekem békét azokkal!

Hagyjuk ezt most. Ne keserítsük vele a karácsonyi boldog örömeiket . . .

Ma a családi tűzhelyek körül kigyul a szeretet fája, ringassuk el lelkünket e mécsék fényfőzönében, hogy e káprázatban ne lássuk meg a rideg, sötét valóságot. Talán így megtarthatjuk még lelkünknek hitét, szívünknek lapangó szeretetét, amely ma már csak szép hazugságnak látszik. Ne engedjük szívünkbe surranni azt a sok árnyat, amely körülöttünk lapang és elnyelni készül a szeretet örök fényforrását. Emberek! Próbáljuk meg szeretni egymást!

BELFÖLD.

Székelyudvarhely, decz. 20.

A helyzetről.

A koalíció előbb alakult meg, mint a választások. Akkor a függetlenségi párt a képviselőház legnagyobb pártja volt; de nem abszolút többsége. Önmagában kormányt nem alakíthatott. Nem volt többsége. Tiszta független miniszteriumot a király se nevezett volna ki. Ezen okokból alakult az alkotmányt védő pártokból koalíció az országkormányzásra átmeneti, rövid időtartalomra.

A helyzetnek betegsége ezen alakulása visszásságaiból természetesen fejlődött. Van egy többség, mely nem kormányoz, csak a kormányra befolyást gyakorol. A kormány bárom párt között keresi a közeputat. Ha mindenkinek elvére, kedvére nem cselekedhetik, legalább ne bántsa meg egyiket is. Nemcsak az országgyűlésen, hanem a vármegyéken is ilyen equilibrista művészettel köteles a politikát irányítani. Nem minden főispán képes az összhangot és a szövetkezett pártok békéjét vig életkedvben tartani. A klikkek néha túlkövetelők. Mások a viszonyok bonyolultak. A régi uralkodó párt elomni sem a békésesége együltőlétől várják napjuknak újra való — felkelését. Szervezett seregként tartanak együtt és láthatatlan szálon vezetik őket. Félre toltak, de nem mondtak le. Hatalmas és sokas összekötéseik vannak politikában, pénzügyben, akik egymást el nem hagyják, a közgazdasági tevékenység terén kivívott helyeiket ma is úgy tartják, mint régen. A kormányzás átmeneti, mint esze nap az égen, és elmúlik. Kivárni, csupán várni kell nekik.

A koalíció ideiglenességének minden hátrá-

nyát elszenvadni kell, mert a természetes fejlődés helyes útja, a függetlenségi többségből vett függetlenségi kormány nem következett el. Minden támadás a függetlenségi pártot és tagjait éri, hanem előny ritkán. Elvi áldozatot is a függetlenségi párt hoz. Népszerűségét is a függetlenségi párt kockáztatja. Miért?

Hogy a parlamenti, a népies érdeket szolgáló, a szabadsággal egybevágó kormányzás, közigazgatás lehetséges maradjon. A 67-es pártok sorsa könnyű, mert ők a függetlenségi elvek bazafias, kívánatos voltát nem tagadták, csak kivihetlenné tudták, mondták. Ezért, ami abból most kivihető, könnyen elfogadhatják. Más a függetlenségi helyzet, a kik kénytelenek, sobasem helyeselt, mindig elítelt, intézmények fenntartásához, jogi állapotok folytatásához pénzt és erőt kiszolgáltatni folyton folyó önmegtartóztatással.

Minél hosszabbra nyulik a mostani országgyűlés, annál élesebben kidomborodik a helyzet azon jellege, hogy a függetlenségi elvek valósításával várni kell. A nemzeti politika kívánalmait elvezetik a valószínű ajtajáig és ott leültetik az időnek nyílásáig. Sereg már a függetlenségi elvek követelménye az előszobában, honnan még mind a régi, legyőzött elvek bocsátatnak be és ők, a többség programja, türelomre kéretnek.

Áll az, hogy a függetlenségi párt csupán a folyó országgyűlésen ígerte katonai programjának függőben tartását és ennek lejártával nincs semmiféle kikapcsolásra kötelezve. A koalíció is ezen országgyűlés teendőinek elintézésére szövetkezett. Tehát vagy a függetlenségi többségnek kell a kormányt átvenni, vagy újra kell szövetkezni.

Természetes ut, hogy a többség viselje a felelősséget, intézze a választásokat, mondjon a nemzet itéletet a multa és nyilatkozzék a jövőre nézve. A milyen lesz az új országgyűlés új többsége, legyen olyan az ország kormányja, politikája.

Ha a király nem fogadja el a függetlenségi többségből alakított miniszteriumot, akkor a képviselői kormány rendszere nem érvényesül szabadon, nem működhet egészségesen.

Mielőtt a második, az új szövetkezésnek, a nem természetes kibontakozásnak útjára térnénk, a mi kevésbé egészséges állapot marad és a fejlődés lassúságát is magában hordja, tisztába kell jönni vezéreinknek, hogy csupán függetlenségi minisztérium lehetséges-e és ha nem miért?

Hát ha legyőzhető az akadály! Új pártalakul-

lásnak, miről beszélünk máskor, helye csakis akkor lesz, ha a természetes lebonyolítás nem lehetséges. Szükség nélkül, kényszerítő okok hiányában a régi, történelmi pártalakulásokat felbontani nem helyes. Azok élni, halni fognak tovább, ha nem általunk, hát ellenünk. 48-as

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, decz. 22.

Andrássy Gyulának bécsi utazása, mint az osztrák lapok is elismerik, a katonai kérdések megoldásával függ össze. Hír szerint e tekintetben már majdnem teljes a megegyezés a magyar kormány és a hadvezetőség között. Jól értjük meg a kérdést, nem a vezényleti nyelv megadásáról van szó, — de bizonyos nemzeti engedmények mindenesetre lesznek, a melyek ellenértéke fejében mi meg arra vállalkunk kötelezettséget, hogy az unjonclétszámot felemeljük. Hogy aztán a nemzeti engedmények megérik-e azt a pénz- és véráldozatot, amelyet tőlünk kérnek, az más kérdés.

Ebben a dologban csak annyi az örömdetes, hogy kezdik immár Bécsben is belátni, hogy e függő kérdéseket végre meg kell oldani, még pedig olyképpen, hogy a megoldás nyomán a nyugalom és béke helyreálljon. Már maga ez a törekvés is reményekre jogosít bennünket, bár nem vagyunk képesek elnyomni azt a meggyőződésünket, hogy a hadvezetőség részéről netán tapasztalható engedékenység nem a mi szép szeméinkért történik, hanem a külpolitikai bonyodalnak miatt, a melyek következményeik egy monarchia könnyen keveredhetik háboruba.

Lesznek tehát nemzeti engedmények és ezek is nagyban hozzá fognak járulni ahhoz, hogy a pártok között levő viszony megszilárduljon; sőt alig tévedünk, ha azt hisszük, hogy a pártok fuzióját semmi sem képes jobban előmozdítani, mint a katonai kérdések kibékítő megoldása. Azt mondják, hogy a belügyminiszter útja a bankkérdéssel is egybefügg, mert ha e tekintetben is sikerülne megegyezésre jutni, akkor csakugyan nem állana semmi az útjában annak, hogy a pártok közös program alapján egyesüljenek. Ez azután az állandóság jellegét kölcsönözné a magyar politikai életnek és nem kellene minden pillanatban attól tartani, hogy a politikai helyzet a legkisebb vihar szélére is felborulhat.

A vihar.

Elbeszéli: *Hock János.*

(Utánnyomás tilos.)

Harmadéve Dél-Franciaországba utaztam az Adria fume—szicília—marseillei vonalán. Fiumében hajóraszállás előtt összevásároltam a piazza Adamichon a könyvtársnál egy csomó folyóiratot és füzetet, hogy legyen mit olvasnom utközben. Először este az Ágyban elővettem az egyik olasz folyóiratot, — ha jól emlékszem, a milánói Treves-czég kiadánya volt, — hogy legyen miu elaludnom. Lapozgattam benne. Egyszer megakad a szemem egy kis nautikai cikken. Mit is olvasna az ember, mikor odakint a tenger mormol, ha nem nautikai cikket!

Hát igen ügyes, igen eleven volt az a cikkecske. Sőt azt mondom, olyan pompás népszerűsítése a hajós ismereteknek, amilyenre még alig akadtam. Tüstént megértettem belőle: mi a chronometer, mi a sextans, mi a log. Hát legalább nem leszek itt a hajón egész falusi ember.

Másnap ebéd alatt a kapitány urakkal már az idő és a sebesség mérésén vitakoztam; s mikor csodálkoztak rajta, honnan tudom én ezt a sok műszót és mindent, megvallottam, hogy abból az olasz folyóiratból.

— Mert az a cikk igazi remekmű; névtelen írója nemcsak tengerész, hanem művész is. Vajon ki lehet?

A harmadik kapitány (kis barna fiatal ember) csöndesen elmosolyodott magában. Aztán kiitta a borát és fölment a hidra.

Mi a manó?
Délután megcsiptem őt odafőt:
— Miért mosolygott ön, mikor ama cikk szerzőjéről beszéltem?

A kapitány elpirult egy kicsit:
— Azért, mert ezt a semmiárgat én írtam.
De én erősen gratuláltam a derék ifjunak.

az önműködő vonatokkal. Kétszeri felhúzás után egy nagyot pattan a rugó s azután huzhatja maga. A gyermek ugri magához fogja vinni, hogy csinálja meg.

A férj (tanácsalannul): Talán egy Latera magicsa.

A feleség: Amely petroleum korommal hinti be az összes szobákat, s amelynek lemezeiből harmadnapra csak üvegezilánkok lesznek.

A férj: . . . Vajjon egy köepítőszerény . . . ?

A feleség: Igen! Tavalyelőtt is vettünk és Feri Palit úgy vágta fejbe az egyik pillérrel, hogy elszedült bele. Erre meg Pali ütötte orron Ferit a másik kövel, hogy menten megindult az orra vére . . .

A férj (türelmet veszve): Hát akkor mond te, hogy mit vegyek!

A feleség (nértett önértzettel): Én? Soba! (Gunyosan): Hiszen maga olyan leleményes, olyan okos, csak gondolja szépen ki, magának az nem okoz fejtörést.

A férj (nem mer kitörni): De kérlek . . .

A feleség (kurtán): Hiába kérsz. (Lefekszik.)

A férj (mérgeesen maga elé bámul, majd egy nagyot sóhajt és szintén lefekszik.)

Karácsony előtt két nappal. (Délőtt.)

A férj (Jón, utána egy subancz nagy karácsonyfát cipelve a szobába): Nézd lelkem mit hoztam.

A feleség (szörnyülködve): És ezt ilyen havason és másraon a szobába hozatod be? Miért nem vitetted mindjárt a szalonba és fektetted volna az ottomáura? Viteed a konyhára.

A férj (dühét elfojtva a subanczhoz): Vigye ki a konyhára.

A feleség (egyik szobából a másikba jó-megy rendez).

A férj (mint a blünds folytonosan követi; szólna, de mindig meggondolja magát és hallgat.)

A feleség (megsokalva a dolgot): Nem megy hivatalba?

A férj (kurtán): Nem!

A feleség: Miért nem? Beteg?

A férj: Nem!

A feleség: Hát mi a baja?

A férj (leveti magát egy székre): Semmi!

A feleség (tovább dolgozgat, halkán énekel): Mennyből az angyal . . .

A férj (felpattanva): Irma! Tudja, hogy milyen nap van ma?

A feleség (egyszerűen): Ma? Azt hiszem deczember 23-ika.

A férj: És erről semmi sem jut eszébe?

A feleség (tettetett csodálkozással): Nekem? Mi juthatna eszembe?

A férj (ingerülten): Ugyan Irma, ne bosszantson . . . (Csendes hangon): Holnap karácsony estéje . . .

A feleség: Na, és?

A férj (szeliden): Ne légy ilyen szívem . . . Tudod, hogy még nincs kriszkindli . . . aztán én egyedül . . . hát belátom, hogy neked igazad volt, de hát tudod, hogy mi férfiak ilyenek vagyunk . . . s aztán, egyszerűen . . . (zavartan) én nekem halvány sejtelmem sinca, hogy mit is kellene venni . . .

A feleség (küzd önmagával, de azután eszébe jutnak a gyermekek. Elérzékenyülve): Elismered, hogy nem volt igazad . . . ?

A férj (teljesen megsemmisülve): El.

A feleség (vigan): Akkor menjünk!

Karácsony előestéjén. (5 óra.)

A férj (porosan, kiizzadva, vállán letrát cipelve, kezében különféle madzagokkal, kalapáccsal, harapófogóval, eszuszogva jön a nappaliból): Jaj!

A feleség: Kézen van?

A férj (kimerülten): Készen! Azt a . . .

A feleség: Akkor jöhetnek a gyerekek. (A gyerekek betobannak, előbb csodálkozásuknak adnak kifejezést, azután anyjuk kezdesére énekelnek):

Mennyből az angyal,

Lejött hozzátok . . .

A férj (homlokát törli, nagyokat fuj, magában sóhajtva): Jó, hogy egy esztendőben csak egyszer van karácsony . . .

A karácsony hetébe léptünk. A nagy ünnepek batása minderre és mindenkire kiterjed. A nyugalom és béke közeledését érzi mindenki. Érzí, kívánja, hogy jöjjön, a béke a nyugalom, vágyakozik utána, akarja mindenki, hogy legálább két vagy három olyan nap legyen az esztendőben, amikor az izgalmak, az idegromboló hadakozás, a rettenetes birkozás, a nagy harc szünetel. Elég olyan nap van, amikor az emberek tiporják egymást és tiportatnak, amikor mindenki harcol mindenki ellen . . .

Ránk fér egy kis fegyverszünet!

És a fegyverszünetet az egész világon, ahol emberek laknak, meghozza egy kis zöld, illatos fényes fenyőgally, a karácsonyfa.

A politikában — kívül és belül — szintén érzetűni fogja csodálatos hatását a szent karácsony ihletes ünnepe.

Szó sincs róla, hogy a politikai helyzet nyugalmas és békés volna, sőt ellenkezőleg, azonban a most következő napokon itt is fegyverszünet fog beállni. Hogy azután az ünnep, vagy új év után mi lesz azt igazán nem tudná senkisé megmondani.

Az bizonyos, hogy egy a külpolitikában, mint a belpolitikában egy és korszakok átalakulások előtt állunk. És az is bizonyos, hogy ezek az átalakulások igen rövid időn belül, — egy vagy más irányban — okvetlen be fognak következni. Amde azt ma tudni nem tehet, hogy milyen irányban és milyen mederben fognak haladni az átalakulások. Azt sem lehet tudni, hogy milyen arányuk lesznek. Anyira bizonytalan a helyzet, hogy maguk azok, akik a politika szálait a kezükben tartják, még azok sem tudják, hogy mint lesz, hogy lesz.

A külpolitikát az egész világon a folyton válságos keleti helyzet uralja. A belpolitikában három kérdés dominál: az őülőő bank kérdése, a katonai kérdés és — ami ezekkel összefügg — a fuzió.

A nagy kérdések azonban az ünnep hetében pihenni fognak. Új év előtt nem is fog történni semmi. Új év után azonban annál vehemensebb erővel törnek elő az összes, megoldásra váró kérdések.

Nálunk itthon, szűkebb hazánkban is elkelne egy pár napi pihenés, nyugalom és béke. A nagy eseményekből és ezek kapcsán az idegromboló izgalmakból éppen elég kijutott az elmúlt héten.

Bizony kár, hogy a log könyvbé irogat az olyan ember, akinek így fog a penája. Beszélni fogok a miniszterrel, hogy a tengerészeti hatóságóál, vagy a révkapitányságóál gondoskodják számára valami szép kis nyugalmas állásról.

A fiatal kapitány szerényen mosolygott:

A kollegáimnak ne szóljon tisztelendő ur. Röstell-ném, ha tudnak, hogy firkálóik is néha.

Molfettánál vihar kapott elő beonunket. Barit meg sem közelítettük. Reméltük, hogy Catania felé jobb idő lesz. De az orkán nőttön nőtt. Egemet a tengeri betegség nem bánt. A parancshídról néztem a zöld vizek zordon hegyes vidékeit: a roppant hullámokat. Fecsegni is szerettem volna a kapitány urakkal. De a kapitány urak nem igen voltak jókedűek. Harapófogóval kellett belőlük kihuzni a szót.

Éjszaka jól aludtam volna, ha nem kell minduntalan az ágy szélébe kapaszkodnom, hogy ki ne vessen a hajó ingadozása. És hallgattam, mint mér-sékli a gépész a csavar forgását, mikor a hajó fara kiemelkedik a vízből. S ugyanakkor azt is észrevettem, hogy a gép lassan jár. Vajon miért nem haldunk mi con tutta forza?

Réggel aztán megtudtam.

Elég jó kedvvel kapaszkodtam föl a hidra, de megdöbentett, milyen hosszú képe van odafőt mindenkinek. Legkivált az én generális kapitányomok.

Hát azért nem baladunk teljes erővel, mert a szén fogytán van. Takarékoskodni kell vele. Egy kis mulasztás történt: nem vettek be eleget. Jó időben elég lett volna sőt untig elég. De most . . .

Ejnye ennek fele se tréfa!

S ezt aztán még erősebb meggyőződéssel moodtam másnap.

Most már úgy volt, hogy egyonest Malta felé töreksznék. De Otrantónál ugy oldalba kapott beonunket a vihar, hogy azt mondtuk, mit az egyzeri török kapitány: „Malta jok!” (Malta szigetje nincs!) S immár a comandante is erősen ránczolta a hom-

Szükség van egy kevés pihenésre és azt bizonyára megőozza az ünnepek.

Az egész esztendő pangását, sivárságát egy kissé felélenkíti a karácsonyt megelőző vásár. Ilyenkor a még olyan szorult anyagi viszonyok között élő embertársunk, ha csak csekélységgel is, kedveskedni óhajt hozzátartozóinak s még a legszegényebb háztartásban is bizonyos, kedves, meleg, derős képet rajzol az a jó szívet adó ajándék, ami majd oda kerül a zöld fényő talpazatára, karácsonyi meglepetésül.

Sürgés-forgás, élénkség jellemzi ilyenkor a kereskedéseket s ha csupán pár napra is, de felderül minden kereskedő a cza, a szebb jövőben való reménykedés sugárzik le róla.

Minden esztendőben. szinte programszerűleg fellengzik a karácsonyi vásár alkalmával, hogy nézzük meg azt, amivel szeretteinknek kedveskedni akarunk, s mindazt, amit a hazai ipar előállítani képes, abból csakis magyar gyár, magyar kéz iparterméket fogadjuk, pártoljuk a honi ipart! Különösen akkor, amikor az sem anyagi, sem erkölcsi károsodásunkkal nem jár.

Igen ám, de hogyan ismerjük meg mi azt, hogy tulajdonképpen mi is készült ebben a mi szegény hazánkban. Hiszen a jó gyártmányok — már pedig mi csak ilyenekkel akarunk meglepetést szerezni — semmivel sem különböztethetők a külföldi gyártmányoktól. Ez a nehéz, ez a fogas kérdés.

Bezzeg a német, vagy angol, ha hazai cikket akar vásárolni csak megtekintheti azt, s íme büszkén csillan a szemébe a felirat „Made in Germany”, vagy „Made in England”. S evel már tisztában van, hogy saját hazája iparát támogatja, amikor az ilyen feliratú cikkeket vásárolja. A mi gyártmányaink ezt bizony hiába keresnők. Meg is kérdeztük egyik nagyobb játékaru gyárunkat, hogy miért nem könnyíti meg a hazafias magyar vásárlók igyekezetét, miért nem teszi gyártmányaira a „Made in Hungary” Magyarországon készült büszke feliratot, mire az szomorúan válaszolta:

— Kedves uram, ha mi a gyártmányainkra ezt az igaz és szép jelszót rátehető, a kutya sem vásárolná cikkeinket. Hiszen a kereskedő csak úgy tud tudni rajta, hogy azt állítja róla, hogy külföldi gyártmány. Pedig mondom, hogy sokkal becsületesebb munka amannál, tetszősebb is a hasonló külföldinél. De hát mi már

lokát. A kis kapitány meg sápadt volt, mint a rongy. Baj van, igazán baj van!

Mert a szén füstté változva csak egyre gomolygott kifolá a kúrtón; s vajon meddig tart még benne? Hátha csak estig, s akkor mi lesz velünk?

A vihar tombolt. A hidra leoni nem lehetett többé visszalelem nélkül, mert az átcaapó hullámok majd elragadták az embert. A comandante szigoruan követelte, hogy menjek le a terebbe.

Ott is rossz világ volt. Kimozdult a helyéből és őszetört minden, ami mozdulhatott és törhetett. Kapaszkodtam a divánon, egy lámpás meg nem tudom hány tányér cserepei közt.

Egyszer csak betörtör az én kis kapitányom, s az asztalba fogódzva, megéllt előttöm:

Tisztelendő ur, szeretnék valamit mondani.

— Kérem, tessék . . .

— Emlékszik arra az olasz folyóiratra?

— Melyikre?

— Arra, a melyekben az a nautikai cikk volt.

— Hogyne!

— S ugy-o arra is emlékszik, hogy én azt mondtam, hogy azt a cikket én irtam?

— Arra is emlékszem.

— Itt tisztelendő ur . . . hát megvallom, meg kell vallanom, hogy . . . azt a cikket nem én irtam! Ezt mondta a kis kapitány. És könny csillogott a szemében. Azzal kiszaladt, azaz hogy kibörtörkált a teremből.

De én nem mosolygottam. Mert eszembe jutott Jónás próféta igéje: „Tudom, hogy én miattam támadott ez a nagy vihar titektök.” Meghatott pillantásom kísérte a hívót, az igaz embert.

És most kegyeteken a sor, hogy mosolyogjanak vagy ne mosolyogjanak.

. . . Félóra mulva elült az orkán. A szél kedvőzöre fordult. Alkonyatkor már alig volt fodros a tenger. Este vigan vacsoráztunk Malta kikötőjében.

ugy vagyunk, hogy csakis az tetszik, ami a külföldről jött.

Elbámulva s szinte megrettenve hallottuk ezt a kemény szótátot. S mikor azután kereskedőknél is érdeklődtünk, ott is csak azt a szomorú választ kaptuk.

Telhat a magyar gyártmány nem kell nekünk, magyaroknak, mert itthon készült, mert magyar kéz segédletével jött létre, magyar embernek ad kenyeret s a magyar állam fenntartásához hozzájárul, szóval mert „Made in Hungary.”

Az ipari fejlődés tényezőiről.

— Szabad liceumi előadás. —

Székeljudvarhely decz. 20.

Azt mondja a költő: „Romlott aziv és romlot-
elme, kit a haza bő szerelme szép tottekre nem het
vit”. Látják Uram! Önök is a hazaszeretet hozta
ide. Önök megakarnak élni itt, e hon határain belül.
Itt, a hol bölcsőjük ringott. Itt, a hova lelkük
anyai szent emlékével vonzódnak. S hogy megélhes-
senek s hogy helyüket megállbassák eljöttek ide:
tanulni. Bizony sokat, de nagyon sokat tanultat e
szabad liceumi előadásokon az arra való ember.
Hiszen, ha azok az ismeretek, a melyeket itt a lel-
kes előadók itt fejleszre hoznak, utat találnak az
Önök lelkébe, megnyiré más lelket fog az teremteni
iparosainkban, a kiknek munkás keze, becsületes
leke van hivata arra, hogy egy szabad, független,
boldog Magyarország ne csak ábrándképünk legyen,
hanem valóra is váljon.

És itt is már sok szó az előadásokon az emberi
művelődés számos eszközeiről. Az itt megjelent elő-
adók most az általános műve teég, majd a szak-
képzettség egyee kérdéseit boncolgatják, ki tudná
azt megmondani, hogy ezeknek a kérdéseknek szak-
avatott fejtegetései, boncolgatásai közben az emberi
léleknek hány szunyadó ereje; a sziv mélyén lapangó
érzéseokok, hány gyöngyszeme került felszínre, hogy
itt kicsiszolva, a hasznos ismeretek erejével általa-
kítva: ez ismereteket értékesíthessék nemcsak on-
maguk javára, hanem örmére a környezetnek, a
molyben élnek és üdvöre a hazának, a melynek hü,
bonszerető polgárai oajtanak lenni. Igen! ez elő-
adásokat ugy tekintem, mint a tavasz uap fényét,
melegét, melynek lehelletére elolvad a hó, más szint,
más alakot cserél minden, de minden a szép termé-
szetbe. Hiszen még egyszer visszatérnk a szabad
liceumi előadásokra, azoknak most közismereti, majd
szak-térnyai, nem azt a pontos, messzeikibátó célt
tűzték-e ki, hogy az iparos emberben kiformáljuk,
kialakítsuk azt a lelket, azt az érzületet, mely nem
az agyat megbontó, megrontó, a társadalmi életet
veszélyeztető, állami életünket aláásó hangzatos,
theoriákban (tanokban) keresi emberi célját, hanem
abban a tudatban, hogy az iparos ember oajtott
boldogulását a tudásban, a lelki műveltségben ke-
resse, hogy ez sajoó sebeihez balzasomat, meggyűzevást:
a becsületesen végzett s a köz szellemétől áthatott
munkában találja meg. A 20 ik századot méltón meg-
vezhetjük a nyugtalanság századának. Új eszméktől,
új társadalmi és állami berendezkedéstől várja a
megváltás anyagának eljöveteletét. Holott vakágában
nem látja, hogy önömagában minden bajra, minden
szenvedésre találhat orvosságot; mert hisz földi em-
ber kevéssel beéri, de csak úgy, ha vágyait kevc-
sebbre méri. Aztán az igazi emberi boldogság az, ha
mindenki hat, alkot azon a tereen, a melyre Isten az
ő testi és lelki erőt elhivta.

A szabad liceumok célját fejtegető e kis
kitérésom után, térjünk át tulajdonképoni tárgyamra:
az ipari fejlődés tényezőire. L-hat, hogy nem
mondok újat, amint régi igazság az, hogy semmi
sincs új az ég alatt. Az is megtörténhetik, hogy is-
métlésekbe bocsátkoznánk. Am egy régi a latin köz-
mondás azt tartja, hogy: reprodukció mater studiorum
(az ismétlés a tudomány anyja.)

Bizonyos az, hogy bármely ország ipari fejlő-
dése függ első sorban is attól, hogy a természet al-
kotó keze megáldotta e midazon kincsekkel, a mely-
eket iparilag feldolgozhatók. Nös ebben nincs hiány,
sőt csak úgy szorta, az Isteni Gondviselés a kinceit
azép hazáinkra. E tekintetben is elmondhatjuk a dal-
nokok dalnokával: „Ha a föld Isten kalapja, ugy
hazánk bokréta rajta!” A Kárpátok szent bérce,
melyre Isten felhozá nemzetünket, telve gazdag érc-
tartalmu kőzetekkel; lejtői, völgyei dua lombozatu,
hatalmas erdőkkel; románai televény földjén a ga-
bonnaműveken kívül bő áldást hoznak az iparilag
feldolgozható növények; erdeiben a vadállatok, vi-
zeinkben a halak. S jó Istenem még is milyen sze-
gények vagyunk. Szegények vagyunk, mert hiányzik
olánk a tőke, mely e kinceket kiaknázza s ami
ugyancsak nagy szerencsétlenségünk, mondhatnánk
boldogtalanságunk: az a munkás kéz, mely ezeket
feldolgozza. Életünk hasonló az uszorszá életéhez:
a sok kincselünk ott hever s mi mellette ében veszünk.
Irgylem a francia népet, ahol minden harmadik
ember gazdag; sajnálom a magyart, mert minden
harmadik szegény.

A nyera anyag, mint imént is emlitém, földol-
gozása vár. Értéket az iparos ember kezétől és esztől
nyer. Nos ez ipari munkásoknak száma, hazánkban
ere a nyanyag bőségével szemben: mily jelentékte-

lan Ausztriában, mely természeti kincsekben hazánkat meg sem közelíti a lakosságnak közel fele, tehát mondhatjuk minden második ember ipari- vagy kereskedelemmel foglalkozik. Nő nálunk csak 28 ember szánta magát erre a pályára. Nős az iparos pályától való tartózkodásunkat; amaz éhbetelenségünket, gyámoltalanságunkat milyen ügyesen használja ki a szomszéd Ausztria. Elviszi nyers terményeinket. Feldolgozza, jó drágán visszahozza nekünk. Az ő erszénye duzzad, a miénk laposodik. Vagyout szerez; élvezi a családi élet örömeit, embereket nevel gyermekeiből; iparosokat, mert tudja, hogy a jó iparos pénzre fekszik, pénzre kel. Mi? No mi vezettől állunk. Mi szereznünk nem tudunk, csak eladni. Eladjuk hajlékunkat: egyetleneg szép emléket élünknek, ott hagyjuk a drága otthonot; ott hagyjuk a családot, ott a feleséget, ott a gyermekeket.

Az ilyenemű, a megélhetés nehézségeivel sehogy arányban nem álló gondolkozással már egyszer szakítanunk kellene. Ha már mulasztottunk a múltban, legyen eszünk a jelenben a biztosításunk legalább gyermekeink részére jövőt. Eddig ugyanis nálunk hol az előítéletek, hol az ipari munkával járó nehéz fáradoalmak elvonták ifjúságunkat az iparos pályától. Most minden jó hazafinak az lenne a kötelessége, hogy gyermekei lelkébe öntse a pálya iránt az érdeklődést, a vonzalmat: többet mondok a szeretetet. Oda kellene törekedni különösen a népisiskoláknak, hogy a mezőgazdasági s más egyéb olvasmányok helyett, melyeknek tömege csak úgy lepi el olvasókönyveinket: vegyen föl az ipar körébe vágó olvasmányokat is. Tárja fel az olvasmányokban az ipari pálya szépségét. Irjon le egyes ipari foglalkozásokat. E foglalkozások kedves jelenetei, a becsületeseen, jó kedvvel végzett munka sikere, kiválóbb iparosok élettrajza napnál fényesebben igazolják, hogy a téren épügy lehet sikereket aratni ésszel és szorgalommal, mint bármely más pályán. Be lehet bizonyítani azt, hogy a vagyonosodásnak, az egyén és állam jólétének sokkal biztosabb alapját képezi az ipari munka, mint bármely más foglalkozásé. Aztán még egyet! Be lehet bizonyítani, hogy bármely virágzó államban alapját a munkás kezek rakták le, valamint azt is, hogy a munkás ember verőjéke, a honszeretet legszebb gyöngye, ékesége.

Tegyük föl, hogy volna iparos munkás hazánkban megfelelő számmal: következőképen volna az ipar minden ágában termelékünk bőven. Tehát mi az, ami az ipari munkának értéket adna? Bizonyára a szükséglet. A szükséglet feltétele pedig a fogyasztók száma és vásárlási képességétől függ.

A fogyasztók száma pedig tagadhatatlanul a kultúra, a műveltség terjedésével áll kapcsolatban. Akkor, midőn népünk még az írás és olvasás mesterségéhez sem értett, midőn fejtelten volt izlése, széperzéke, midőn még a falu határán túl alig tette lábát: akkor a házilag megcsinált ruházatú cizkék, az ugyanígy összetakolt butoradarok igényeit teljesen kielégítették. Ma más világot élünk. Ma, a műveltség terjedésével, ma, a látóhatár, a szanaszét ágazó vasutak közvetítésével nagy arányokban haladunk. Szaporodik a szükséglet; fölomul az izlés, nemcsak a szép iránti érzék. A földművelő nép terményeit ma napsgal igen jó áron adja el; a tisztviselő is nap nap után jobb anyagi helyzetbe jut: tehát a vásárlási képesség is emelkedőben van. Nős e teljesen megváltozott viszonyokkal minden idők iparosainak számolnia kell. Mi a napot nem állíthatjuk meg, mint hajdan a bibliai Jozsua.

A modern iparos ember boldogulásaának számos útját és módját tártuk föl. Engedjék meg nekem egy kis kitérést e helyen. Engedjék meg az ipari foglalkozás tulajdonképeni lelkét: az ipari költségtérősről is mondjak el egyet a más.

Engedjék meg kimondanom azt, hogy bizony e téren sok a kívánni való. Eddigi tapasztalatom azt bizonyítja, hogy igen sokan elvállalják a munkát anélkül, hogy annak előállítási költségeivel teljesen számot vetettek volna. Nős az ilyen vállalatok nincs is áldás. Két eset fordulhat elő. Vagy túlságosan nagy árt kérünk, vagy igen keveset. A túlságos ár, melyet becsapásnak is nevezhetnek elidegeníti, bizalmatlanná teszi megrendelőinket, az aicsosny ár: anyagi romlásba visz. Lunon aztán a helyes kalkuláció-tól s az ezen alapuló költségvetéstől függ az ipar munka értékének a kiszámítása. Vagyis midőn az iparos ember munkát vállal, tisztában kell lennie: a feldolgozandó anyag árának, mennyiségével és minőségével, kalkulálnia kell a munkabérről, számtal kell vetnie a rezi-költségekkel, azaz azon kisebb költségekkel (adó, kamat, fűtés, világítás, reklám, segéd-munkások stb.) melyek az ipari termelés közben felmerültek. Természetes, hogy a feldolgozás módja az egyes iparágak technológiájának alapos ismeretét tételezi föl. Itt akármit kerülnék is a dolgot, oda lyukadunk ki, hogy a mestereimbernek szakutadása kell, ha megakar élni. E nélkül csak tönkődés az élete. A helyes költségvetés is a szakutadónak épül fel. Hogy aztán a költségvetés tudásának minő haszna van az üzleti életben, azt így mondhatnók: *erkölcsi életünk, értékünk emelkedése és anyagi javaink gyarapodása.*

S most vegyük az ipari fejlődés egy másik, mondhatnók első rangú tényezőjét a magyar társadalmat. Én nem abból indulok ki, hogy egyesek miként vélekednek a munkás emberről. Nem abból indulok ki, hogy az az urak mondott egyéniség emel-e kalapot, vagy sem az iparosnak. Azt sem ku-

tatom, hogy méltónak tartja-e az iparost kézzorításra. Ez mind mind nevelés dolga. Végre is az öröklöttet kalapemelőnek, vagy annak a kézzorításnak, amelynek nincsen melege: nincs is értelme. Végre is az önbecsülésünk értékét nem a külsőségek határozzák meg; hanem az a bensőnkben lakozó tudat, hogy kötelességünket hűen, becsületesen teljesítettük. Annak a tudata, hogy a munkásság igazi jutalmát az emberek nem adhatják meg. Ott van az azokban a lelki örömeiben, ott van az abban a megnyugvásában, a melyet a hűségesen, becsülettel végzett munka után érez az ember.

Tehát nem egyeseknek az iparos és az ipari pálya iránt tanusított magatartásából, jelen társadalmunk lelkéből indulok ki, midőn az ipari fejlődés leghatalmasabb tényezőjének nevezem a társadalmat.

Mindenütt a föld kerékén, a hol csak virágzó iparról lehet szó, a virágzás alapját a társadalom lelke rakta. Más szóval annak lendületet a társadalom gondolkodásmódja és érzülete adott. Minden művelt nemzet társadalmi fellego máz az ipar körgazdasági jelentőségét. S mert látta, hogy a nemzeti élet minden mozzanatában mint aratja egymás után diadalaikat s mert látta, hogy most már az ipari munka a fajfenntartásának is egyetlen biztosítékává nőtte ki magát: becsültté, tiszteltté vált az iparos pálya. A szülők példája nem maradt hatás nélkül a gyermekei lélekre. Gazdag, vagyonos szülők okos gyermekei mentek a pályára: ésszel, értelemmel és pénzzel, hogy e pályán, minden hazáját szerető népnek, legszebb ideálját: a nemzeti élet jólétét, boldogságát munkálják. Résztvevő a nemzeti munkában, tehát az ipar fejlesztésében a haza minden gyermeke azzal, hogy saját nemzetének iparosain kívül más neki ruházatot nem készít, butoradarajait mástól nem vásárolta, élelmözései cizkkeit idegen kéz nem készítette. Mindenben és mindenütt bárhová is ment, saját nemzete fiainak munkáját kereste. Tudományban, nyelvben, művészetben csak az után vágyott: a melyben s a mely által nemzete lelke nyilatkozott meg; a melyen saját fájának szive dobogását hallotta.

Ezt nevezem én nemzeti öntudatnak, ezt nevezem én igazi hazaszeretetének; ez az útja, ez a módja a fajfenntartásnak, a nemzeti élet nagyságának. Ilyen az angol, a német, a francia társadalom lelke. Poel Róbert angol államférfi egyik parlamenti beszédében így szól: Uraim! Tudjátok-e miért vagyunk mi, angolok a világ legelső nemzete? Azért és egyedül csak azért, mert minden lépésünkre, minden tetteinkre rányomjuk lujunk jellemző bélyegét, mert mindenben angolok vagyunk.

Ilyounek szeretném én látni a magyar társadalmat is! Ha még a kis Románia is nemzeti életében: kultúrában, ipar, művészet és kereskedelembe, haza külsőben belül és kívül rá tudta sütni nemzeti bélyegét: miért ne tette meg ezt az ezerev fennálló magyar társadalom. Miért nem érti meg már egyszer az ipar nemzetgazdasági jelentőségét s különben hazafian érző lelke, miért fordul szükségleteinek beszerzéséért az idegenhez. Miért csupa szalmaláng a lelkesedése a hazai ipari produktumokkal szemben s miért olvassuk a lapokban, hogy daczára a „Tulipán” mozgalomnak, a külföldről behozott árak évről-évre 50-60 millióval emelkednek, úgy hogy a lefolyt 25 év alatt 875 millióról a behozatal 1652 millióra emelkedett. Ez így nincs jól. Ez még a leggazdagabb államot is a csőd szélére juttatná! Nyilatkozzék meg már egyszer magyar lelkünk nemzeti életünk minden vonatán. A mely nemzet levetkőzi nemzeti öltönyét, a melynek eszét, lelkét, szívet idegen gondolatok, idegen érzelmek rontják meg: annak napjai meg vannak számlálva.

A mai európai konstellációk között, midőn olmondhatjuk, hogy a német nem barátunk, az angol ellenségünk s a többi mind idegen, csak egységes érzellet és gondolkodásban tehát egységes magyar szellem s a faji jellegnek megóvása tarthat fenn bennünket e haza földjén.

Egyik kiváló tényezője végre az ipari fejlődésnek az állam iparfejlesztési politikája. Ismerjük azt, hogy az állam kormány mily lázas munkát fejt ki ezen a téren. Ám a kormány is nagy céljai kivételében a hazai iparos osztályra és a társadalomra szorul. A legjobbnak elismert iparfejlesztési politika is áldással csak akkor járhat, ha azt az iparos osztály és társadalom hazafis lélekkel támogatja.

S most nézzem meg egyszer az ipari munkának nagy orejét a nemzeti életben gr. Széchenyi István mondatásával fejezem be előadásomat: Mennél többet és mélyebben tekinték a mult idők munkát, mely leghibebb tükre a jövőnek, mennél tisztább világban kezdém látni a jelen kor eseteit: anél erősebb hitté vált keblemben, hogy a munkásságunk legnagyobb ugoja: a honszeretet, hogy a munkásságunk legbizonyosabb követője a gazdagság, az erő és erény s hogy így a közgyarapodás, a nemzeti suly s a lakosok tiszta erkölcsa a honszeretettől fakad leginkább.

Spaller József.

Tisztelettel kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése már lejárt, hogy az előfizetés megújítása és a hátralék bekioldása iránt intézkedni sziveskedjenek.

HIREK.

Székelyudvarhely, decz. 25.

Karácsonyestén.

*Karácsonyestén kis szobában
Be' sokszor ültem elhagyatva.
Meleg sugárral nem sültt rám
A szeretetnek tiszta napja.
S keserve fult bár így a lelkem
Szeretni vágyó szép világa,
Hitem, reményem aranyal szótt
A könnyek sírú fátyolába.*

*És nem csalódtam . . . Mentek évek . . .
S a szent estét ma újra várom . . .
Öröm fog el, szent, véghetellen,
Hogy föltűnik a szemhatáron,
Kis otthonom, amely a múltban
Sötét volt, most egy szép mennyeország,
Hol angyalok hívó szíveinek
Az ég kegyelmét áldva osztják.*

*Édes teherrel megrakottan
Ienyő sugárai a középen,
Boldog örömmel áll körötte
Jó hitvesem, két kis scledem.
S amig szívünkön szerteömlik
A szeretet meleg sugára,
Ujong a lelkem s elfelejtem,
Hogy voltam egykor én is árva . . .*

*Csak egyet kérek Istenemtől:
Órizzé két kis csemetémet,
Hitem, örömtjeszejtő árját
Ha rájuk küldi majd az élet
S ha tán a lelkük hinni, bizni
A küdedemben elfeledne,
Tanítsa hinni, bizni újra
Karácsonyestének szent kegyelme . . .*

Szemlér Ferencz.

Házasság. Csikszentkirályi Lestyán Margit és Komolli Szykster Andor f. hó 26 ikán tartják esküvőjüket Parajdon.

Közjegyző helyettesítés. Az igazságügy-miniszter Dr. Horváth Kálmán kir. közjegyző helyettesét a megüresedett uzamosújvári közjegyzőségre helyettesítette.

Istentisztelet a ref. templomban. A karácsoni ünnepek alkalmából a ref. templomban, első napján d. e. 10 órakor, urvacororasztaással egybekötött istentisztelet fog tartatni. Az ünnepi beszédet Vajda Ferencz eszperes fogja tartani, míg ima és prédikáció között Horváth József káutor szólót énekel. Második ünnepen d. e. szintén a rondes pap szolgál, míg harmadnapján d. e. az a vesceuryéket Szabó Gyula s. lelkész végzi.

Karácsony estéje.

A világnak legszebb, legpoetikusabb ünnepe. Aki ma született, az Istenember, az mondá: Bocásátok hozzám a kiadedeket, mert ók szépek, kedvesek, mint a mennyeknek világa.

Ma este kigyulnak a karácsonyi kicsi viaszgyertyái. Élemedett fölve viszeszter a gondolat azokhoz az időkhez, mikor mi is ott álltunk gyermekörömben repesve és hallgattuk a pásztorfiuk szent zso'ozsmáját: Caordapásztorok, Betlehembe. . .

És visszatér a gondolat s kibull egy köny a szemekből. Mintha az az egy köny a gyermekkori ártatlanságnak a salaktól megtisztult gyöngye volna. Mintha a fenyőgallyak illatát érezve, átszell-műlve lelkünk egy másik világba, ahol nincs osztályérdek, harcz a kenyérért, dulakodás egymás ellen, hanem ahol csak egy csillag ragyog: a felebaráti szeretet, az omberszeretet csillaga.

Mikor fogja áthatni az a csillag mologéval, tüdőklésével ezt a földet, a mindenségnek ezt a milliárdnyal is kevesebb részét, melyen mi lakunk? mikor foguak kigyuladni az eszméknek azon ragyogásai, melyeket az sugárzott ki lelkéből, aki ezen a szent éjszakán született, akinek jaj-zobölcsője fölött felragyogott a három királyok csillaga, a betlehomi csillag?

Ha álom volna, ha legenda volna, akkor is utólrhetetlen szép volna a mi Urunk Jézus Krisztus születésének története. De mert nem álom, hanem boigazolt valóság, ez teszi bennünk meggyőződésé az a hitet, hogy igenis a földi rögökön túl is van élet, ahol a lélek egyszerű az angyalok lelkével, ahol kezdődik az idealizmusnak az a birodalma, amelynek barmatgyöngyö ma is az emberek lelkében itt-ott megnyilatkozó varázos költészet.

Zugnak a barangok a kis Jézus születésének napján. Egyik templomtorony igen a másiknak, hogy el ne feledkezzetek, mert ezen a napon született meg az emberi szabadság legdicsőségesebb isteni hőse, a Jézus. Alloluj!

És mi megértjük azt az örömteli üzenetet. Ha valamikor, úgy ezen a napon érezzük, hogy az Istentől is van bennünk, a lelkeinkben valami s azzal, ha más nem, letörölünk egy éhez, egy szenvedő embertársunk arculatáról egy fájdalmas könyvet.

Karácsony este van.

Gyermek ünnepe.

Meg ne feledkezzünk, akiknek nincs örömről. Ünnepeük: a szegényekről, a koldusokról.

A szent Antal társaság folyó hó 27-én rendezi IV. ik estélyét a róm. kath. főgimnázium tornacsarnokában, következő műsorral: 1. Ének szent Antalhoz, előadja *Scabó Antal*. 2. Szaval *Balint József*. 3. Énekel *Baku Katalin* és ifj. *Szemerjai Károly*, zongorán kíséri *Gergely Ilonka*. 4. Szabad-előadást tart *Soó Gáspár*. 5. Szent Imre sirja, melodram előadja *Flórián Margit* és *Gergely Ilonka*. 6. Szabad-előadást tart *Szabó János*. 7. Boriot G. száma hangverseny darabját előadja zongorán, hegedűn *Bogó Mária* és *Dészy Lajos*. 8. Oh áldott szűz Anyánk, előadja *Szabó Antal*. — Kezdeté este fél 8 órakor. Előlk: *Persian Jánosné*. Rendezők: *Demény Ferencné*, öz. *Gonda Jenőné*, *Daróczy Ersi* és *Gergely Ilonka*.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Prunyi Ottó* székelyudvarhelyi állami elemi iskolai tanítót a nagyváradai állami elemi iskolához ugyanebben a minőségben áthelyezte.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete szerdán délután *Gothárd János* polgármester elnöklete mellett tartotta az évi második közgyűlést. Napirend előtt *Ulatky Miklós* meg sürgette a város által a közbirtokosságnak fizetendő 4000 koronát, majd pedig az erdőpásztorok fizetésébe holdanként 80 fillér kivételére iránt kért azonnali intézkedést. *Becsek Aladár* kérte a polgármestert, hogy a kétáttér levő és a város tulajdonába adott gyákról leltárt sziveskedjék készíttetni. Polgármester miután felszólalás tekintetében intézkedni fog. E után polgármester tette meg jelentését a folyó év első feléről, majd pedig az 1909. évi költségvetés tárgyalására. A már korábban kibírtított költségvetéshez a polgármester azon módosítást terjesztette elő, hogy a törvény rendelkezései értelmében a polgármester 600 koronában felvett lakpénze 780 koronában, a főkapitány 480 kor. felvett lakpénze pedig 600 koronában álltassék be a költségvetésbe. Módosítást, mivel ebben a törvény az irányadó, a közgyűlés elfogadta. *Soó Gáspár* az iránt tett kérdést a polgármesterhez, hogy az államségély megkapása esetén, mire lesz fordítva. A polgármester azon választát, hogy azt annak idején a képviselőtestület elé terjeszti döntés végett, ugy felszólaló, mint a közgyűlés tudomásulvételre. Ezután áttértek a költségvetés részletes tárgyalására, a azt részleteiben is a tanács javaslata szerint elfogadták, csupán csak azt a módosítást eszközölték rajta, hogy a beállított 440 kor. karmesteri fizetést törölték. A város különböző pénzalapjai a folyó évi beosztás szerint fogják jövőre is elhelyezni. A városi árvaszék ügyeibe ülnökkül megválasztattak: *Vajda Ferenc*, *Daróczy Miklós*, *Kovács Domokos* (ellenőr), *Molnár Károly*, *Zsuk József*, *Sándor Mózes*. Ezután egy pár fizetés-előleg iránti kérést intéztek el, mire a gyűlés véget ért.

Országos vásár. A karácsonyi országos vásárra megverszte szép felhajtás történt, s így a kiállítás, de a kereslet is jó közepesnek mondható. Összesen 663 átírás történt. A kirakodó vásár napja hétfőn volt, és nagy élénkséget keltett. Az utcákon egész nap hullámozott a nép, s úgy a kereskedésekben, mint a sétákrban nagy volt a vásári kedv s a tényleges pénzforgalom.

A homoródalmási gyapjupokróc készítő szövetkezet.

Említettük már, hogy Homoródmáson a gazdakör tagjai élükön *Ajtay János* unit. lelkészével, a miniszteri kirendeltéggel támogatására és a vármegyei iparfejlesztő bizottság segítségével szervezték meg az ottani nagy mennyiségű kaczaganyaj jobb értékesítésének céljával gyapjuszövő szövetkezetet létesíteni. A szövetkezetbe eddig tagul közel százan léptek már be, 20 koronás üzletrezzel, Almárról és

Lövétéről és a mi fő, a legtöbb, ma is fonó-szövő székely asszony és leány, kik hajlandók a modern szövőszékekkel a szövést megkezdni és odhaza mint háziipart űzni. Ezen áldásosnak ígérkező szövetkezetnek 30 tagja legutóbb a miniszteri kirendeltéggel segítségével Nagyváradon a *Nagydisznódon* tanulmányi kirándulásra vett részt, hogy az ottani most már nagyüzemből fejlődött gyapjuszövő háziipart és a gyapjuszövő és szövő állami ipariskolát tanulmányozzák.

Nagydisznódon az érkezősélén az ottani szövetkezetek 10 tagú küldöttsége élén *Altman Gyula* királyi ipariskolai igazgató fogadta a kirándulókat, kiknek nevében *Dorner Béla* királyi gazd. intéző, majd *Ajtay János* gazdaköri elnök köszönte meg a szives fogadtatást.

Ezután a kirándulók végigjárták az ottani gyapjuszövő szövetkezeteket, kezdve a kézzel és kézi szövőszékekkel dolgozó egyszerű kisebb mestereken és végezve a hőlégmotorokkal és villamos gépekkel hajtott hatalmas gyártótelepeken, majd a páratlan berendezésű, kitűnő szakiskolán.

A nagydisznódoni kitűnő sziveséggel kalauzolták és magyarázatokkal ellátták a székely kirándulókat. Az ott látottak és tapasztaltak nyomán az almásiak nagyobb bizalommal és munkakedvvel látnak az ő szövetkezetük létrehozatalához és tavaszra, ha a gépek megérkeznek, a szövetkezetet meg is indítják.

Sok sikort kívánok nemos törekvésükhöz.

A parajdi ifjusági egyesület karácsony másodnapján pástorjátékot rendez, mikor *A bűn büntetését* adják elő. Előadás után táncmulatság lesz.

Az udvarhelykői Dávid F.-egylet f. hó 29-ikén dalköre pénztára javára Oklándon a község-házban táncestélyt rendez, melyet a következő műsor előz meg. 1. Petőfi, Induló. Éneklő a D. F. Egylet Dalköre. 2. Szaval *Deák Mózesné*. 3. Népdalok. Éneklő *Ürmösi Józsefné*. Zongorán kíséri *Kádár Lajosné*. 4. Férfi négyes. Éneklők: *Ürmösi Jenő*, *Vajda Antal*, *Barabás Vilmos*, *Deák Mózes*. 5. Énekel *Ürmösi Károly*. Zongorán kíséri *Kádár Lajosné*. 6. Szaval *Ürmösi József*. 7. Énekel *Borbáth Zoltánné*. Zongorán kíséri *Borbáth Karola*. 8. Szaval *Pap Zsigmond*. 9. Kurucz lótlak. Éneklő a D. F. Egylet Dalköre. A táncmulatságon az udvarhelyi első zenekar játszik.

Január 9-iki estély. A szegénysorsu tüdőbetegek szanatoriuma javára január 9-én rendezendő táncszal egybekötött színelőadás meghívót a rendezőség az ünnepek alatt küldi szét. A meghívót a következő felhívás vezeti be: „Kérlek, ne dobd el bosszusan ezt a lapot, hanem szívesedd el néhány porczig a kelmetelen érzést, melylyel a keserű és megzérényítő igazságok feszegeteése jár. Hatalmas tüntető menet vonul el lelki szemeid előtt. A tüdő vészeseek tüntető menete. Nyocsvanezer ember, a kinek szemében már ott vibrál a halálós félelem. Órákon át látod őket vászorogni és a rettenetes menet még sem akar véget érni. Fekő arcú, horpadt mellű parasztok, kiknek sovány válláról oly furán lóg a czifra eszür. Ellasszott uriember, akik fázva vonják be ze prémes kabátjukat. Munkás emberek, akik erőltetül vonszolják maguk után a nehez csákányt, aztán a huszesztendősbő serege! A fiatal leányok, akik menyaszonyi ruhába öltöztek és rémüldözve kaczerkodonak a balállal. A nyarga fiuk, kiknek szívében forró vágyak lobognak és kiknek arca eltocezl a félelemtől. Amit a hatalmas állam nem tud megcsinálni, azzal megpróbálkozik a gyöngöe társadalom. A József főherczeg Szanatorium Egyesület megragadó hűvvel, bámulatos szívóssággal harczol az hatalmas ellenséggel, hogy felrázza közömbösségből a társadalmat.” ASzanatorium Egyesület ezen nemes buzgalomában óhajtuk támogatni akkor, amidőn a szegénysorsu tüdőbetegek szanatoriuma javára január 9-ikén táncszal egybekötött műkedvelői előadást rendez. Bizunk abban, hogy társadalmunk mindazon tagjai, kiket az Isten egészségel megáldott, irgalmas szívüknek szent vámját, az omberszeretet nevében, megadják azzal, hogy estélyünkön résztvesznek. — Az estély kezdete pont fél 8 órakor. Helyárak: Páholy 1, 2, 15, 16. szám 6 kor. 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14. szám 10 kor. Oldalszék és zólló (3 első sor) 3 kor. Támlaszék 4—5 sor 2 40 K. Korszák 6—7 sor 1 60 K. Zártszék 8, 9, 10, 11. sor 1 20 K. Földszinti álló 1 K. D.ákjegy 60 fill. Karzati ülőhely 80 fill. Karzati álló 40 fill. — Jegyek előre Z. Székely Dénesnél váltható k. Felülfizetéseket közönnel fo-

gnadnak, s nyilvánosan nyugtáznak. A szindarabot Prolog előzi meg, melyet *Hartmann János* tanár irt és ad elő. Ezután következnek a Gyurkovics leányok, vigjáték 4 felvonásból. Irtá Horczeg Ferenc. Rendező: *Hartmann János* tanár. Sugó: *Fischer Ferenc*. Személyek: Gyurkovicsné Szemlér Ferencné. Katica Horváth Lili. Sári Félgyógyási Mária. Ella Tamás Anuska. Miczi Lányi Ibolyka. Terka Kovács Margit. Liza Amberboy Anuska. Klári Dollay Etus. Horvai Dobó Zoltán. Radványi, ezredes Szöllösi Ödön. Radványi Gida Nagy Elomér. Sándorffy Lányi Imre. Komény Tóni Barthos Pál. Jankó Bodrogi Balázs. Semsei Nagy Elomér. Czifány primás Kónya János. Előadás után roggolig tartó táncmulatság következik.

Fillérestégyek karácsonya. Mint jeleztük, a Polgári önképző-egylet karácsony másodnapján a Budapest szálló nagytörmében tartja meg fillérestégyeinek karácsonyát. Műsor után éjjel után két óráig tartó tánc következik.

A Korcsolya-egylet választmánya vasárnap, f. hó 27-ikén délelőtt 11 órakor a Kaszinó társalgójában ülést tart.

Az elemi iskola gondnoksága. A székelyudvarhelyi állami elemi iskola gondnoksága megalkittatván, annak kinovezett előke: *Soó Gáspár* r. k. főgyimo. igazgató, alelnöke: *Vajda Ferenc* ref. esperes, tagjai: *Hargita Nándor* szakiskolai igazgató, *Sebesi János* alispán, *Solyomssy Endre* országgyűlési képviselő, *Deák Lajos* járásbíró, *Ierenyel Gyula* kereskedő; a képviselőtestület által választott tagok: *Soó Domokos*, dr. *Várents* Ferenc, dr. *Solyomssy Lajos*, *Molnár Károly*, *Becsek Aladár*, dr. *Pál Ernő*; hivatalbéli tagok: *Gothárd János* polgármester, dr. *Kassay F. Albert* városi tiszti orvos, gróf *Mikes János* r. k. főesperes, *Vajda Ferenc* ref. esperes, *Vári Albert* unitárius lelkész *Gyerkes Mihály* fuiskolai igazgató, *Lőrinczi Béla* a fuiskola tanítótestületének kiküldött képviselője, *Mudvarase Veronika* leányiskola igazgató, *Kelemen Ilona* a leányiskola tanítótestülete által kiküldött képviselő, *Gál Imre* a szombathelyi I—II. oszt. vegyes iskola igazgatója. Az iskolák megválasztott gondnoka: *Gyerkes Mihály*, a gondnokság kinevezett jegyzője szintén *Gyerkes Mihály* fuiskolai igazgató.

Diák-bál. Mint értesültünk a ref. kollegium ifjusága az idén is megtartja szokásos diák bálját, az eddigiekhez hasonló fényvel s az előjelekből ítélve a szokottól még nagyobb sikerrel és jó kedv közepette. A bál megtartását február hó első szombati tervezeti a rendezőség. A tiszti kar a tanárolnok vezetésével már meg is alakult: ifju elnökké *Pálffy László*, alelnökké *Lengyel Gyula* és *Boér Árpád* választattak meg.

Tanítók Tanácsadója. Tájékoztató a tanítók összes jogviszonyai felől. A legújabb törvények, miniszteri rendeletek és utasítások alapján teljesen átdolgozta *Petrőczy István* kir. tanfelügyelő, a Néptanítók Lapja segédzerkesztője. V. kiadás. Az Ujváry-Göb dr. féle Tanítók Tanácsadója című utmutató könyvnek, mely eddig négy kiadásban forgott közközben és tett hasznos szolgálatakat ugy a tanítószágnak, mint a tanügyi adminisztrációnak, ezen újabb kiadása nagy hiányokat pótol, amennyiben magában foglalja az összes újabb depoktatási törvényeket, ismerteti ezek végrehajtása tárgyában kiadott utasításokat és rendeleteket. A minden tanítóra hasznos munkát, melyhez *Benedek Elek* irt előszót, *Lampel R* könyvkereskedése adta ki s ára 4 korona. Meleg figyelmébe ajánljuk az érdekelteknek.

Homoród-fürdő bérelte. Kápolnásfalú község a tulajdonát képező Homoród-fürdőt f. hó 21-ikén megtartott árverésen adta ki haszonbérbe. A fürdőt vendéglővel, korcsmával együtt *Koncz Ármin* gyógyszerész vette ki megpedig 15 évre.

A Bosznikában levő katonáink részére eddigelő a következő adományok folytak be:

Dr. *Ivreh Domokos*, dr. *Mezei Ödön* 5—5 K. Gyarmathy Ferenc, ifj. Gyarmathy Ferenc, Gyarmathy Ferenc 1—1 K. Dr. *Pál Ernő* 2 K. Sterba Ödön, Uzmvezetőseg (Gancz) Székelyudvarhely 5—5 K. Ferenc József 30 fill. Ferenc Dénes 20 fill. N. N. 40 fill. Miklós István, N. N. 10—10 fill. Horváth Ferenc 20 fill. Soha Aladár. Jánossy 1—1 K. Kelemen János 20 fill. N. N. 40 fill. Soó Gáspár 2 K. Buzogán Józsefné 1 K. Horváth N. 20 fill. Nőegylet 37 80 K. Solyomssy Endre 10 K. Sándor Endre 1 K. N. N. N. 40—40 fill. N. N., Szilágyi, Burghárd 20—20 fill. Gyerkes M., Kibédi Zs. 40—40 fill. Vida Gy. 90 fill. Hermán O., Besenyi. Sarkadi 20—20 fill. Fejzész 40 fill. Pap L. I. K. N. N., Nincs Kristóf 20—20 fill. X. Y. 10 fill. X. Y. 20 fill. X. Y. 50 fill. Gábor főhadnagy, Spanyol főhadnagy 1—1 K. Vojth Gerő 20 fill. Orbán János, N. N. 1—1 K. N. N. N. 20—20 fill. N. N. 40 fill. Pálfi D. 20 fill. Németi Gy., Z. X. 40—40 fill. Z.

X. 1 K. N. N., Gáspár Boldizsár, X. Y. 20—20 fill. Polgári Önkézfőzők 15 K. Gáspár B. 1 K. Ifj. Miklós János, Bálint S. 20—20 fill. N. N. 1 K. Almási Lajos 60 fill. Veros L. 20 fill. Kun Lajos 1 K. Apfelbaum 160 K. Horváth J. 1 K. Albert M., Máthé I. 10—10 fill. Szabó N. 20 fill. Sándor Gergely, Máthé Pál, Dobos F. 1—1 K. Szász J. 20 fill. Dénes I. 10 fill. Ötvös I., Varga Pál 50—50 fill. Osvát József 40 fill. N. N. 20 fill. Florián, Feigel Mor 1—1 K. Ifj. Benkő J. 20 fill. Farkas Sámuel 50 fill. Buzogán, Toró 20—20 fill. Gidali Izidor 2 K. N. N. 20 fill. Gal József 50 fill. Kis I. 40 fill. N. N. 20 fill. Dr. Ráczkóvi S., M. Elek 1—1 K. N. N., B. V., N. N. 50—50 fill. Ferenczi József 20 fill. Lefkóvits 10 fill. Ágoston B., N. N. 50—50 fill. Jakab D. 20 fill. Vagner I. 40 fill. Sebők Mártonné, Boncz D., Gáspár F. 20—20 fill. Szabó N. 10 fill. Miklós K. 20 fill. N. N. 40 fill. Csépi Ignác 1 K. Bencze Márton, Ferencz József 10—10 fill. Herman J. 20 fill. Dr. Solyomoss Lajos gyűjt. 2002 K. 12 sz. gy. iv. Jánosy Béla, Pálffy Aladár 1—1 K. Kozma Aladár, Losdorfer Aladár. Szabó András 50—50 fill. Skhwester István 30 fill. Péterffy István 1 K. Gyertyánffy Boldizsár 50 fill. Dr. Szévényi László 1 K. Baranyai Gyula 2 K. Kibédi Zsigmond, 19. sz. gy. iv. Szabó István, Viktor Ernő, Haáb és Heitz, Zimny Ferencz 1—1 K. Florián B. és fia 2 K. Ferenczy Endre, özv. Gonda Jenőné, Morza István, Paschek Viktor 1—1 K. 20 sz. gy. iv. Klein Zsigmond 10 K. Fábán József 20 K. Haberstunpf Károly 5 K. Brodi Jakab, Domenkos József, Pék József, Péter János, Petrovai István 1—1 K. Vajda Lajos, Rösler és Gábor 5—5 K. Schuller Ottó 1 K. Berga Gyula 2 K. Lóótz Frigyes 5 K. Embery Árpád 10 K. Hodor Károly 1 K. Galter Vilmos 3 K. Megyei takarékp. 25 K. Dr. Bodolla Gábor, Szabó István, Deák Lajos, Sylveszter Andor 2—2 K. Nagy Kálmán 1 K. Zonda Gergely 60 fill. N. N. 30 fill. Schvarcz Mihály 40 fill. Kovács D., Magyar Ferencz 20—20 fill. Novák János 50 fill. Nemes Balázs 20 fill. Réffy Zoltán 2 K. Szabó Gábor 60 fill. Constanesku 50 fill. Gergely Ferencz 1 K. Császár Géza 50 fill. Nagy Samu 1 K. Csiki Dénes 20 fill. Réffy Károly, Jancsó János 2—2 K. Nevelics Endre 40 fill. Lakatos Tivadar 1 K. Herman Ottó 20 fill. Wagner János 50 fill. Német István 40 fill. Verestői Dániel 1 K. Összesen 255 kor. 50 fill.

A karácsonyi és ujévi csomagforgalom ideje alatt a küldeményeknek késedelem nélkül való kezelése csak egy biztosítható, ha a közönség a csomagolásra és címzésre vonatkozó postai szabályokat betartja. Különösen szem előtt tartandók a következők: Pénzt, ékszert, más tárgyakkal egybe csomagolni nem szabad. Csomagolásra falda, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta közönséges vászon, kisebb értékű és csekélyebb súlyú tárgyakkal pedig erős csomagoló papir használható. Vászon vagy papirburkolattal bíró csomagokat, gőb nélkül zsineggel többszörösen és jó szorosan át kell kötni, a záineg keresztelési pontjain pedig pecsétvísszal kell lezárni. A pecsételésnél vésett pecsétnyomó használandó. A címzésnél kiváló gond fordítandó a címzett vezetékné- és keresztnévének vagy más megkülönböztető jelzésének foglalkozásának és lakhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Bécsbe szülő küldemények címzírtaiba ezenkívül a kerület, utca, házszám, helyet és ajtó jelzés stb. kiteendő. A rendelési hely tüzetes jelzése (vármegye) s ha ott posta nincs, az utolsó posta pontos és olvasható feljegyzése különösen szükséges. A címet magára a burkolatra kell írni, de ha ez nem lehetséges, egy a cím fatáblácskára, bőrdarabra vagy erős lemezpapírra írandó, melyet tartósan a csomaghoz kell erősíteni. Felülte kívánatos, hogy a feladó nevét és lakását, továbbá a címirat összes adatait feltüntető papírlap legyen magában a csomagban is elhelyezve. Kívánatos továbbá, hogy a feladó saját nevét és lakását a csomagban is kitüntesse. A csomagok tartalmát egy a címíraton, mint a szállítólevélben szabatosan és részletesen kell jelezni. Budapestre és Bécsbe szülő élelmi szereket, illetve fogyasztási adó alá eső tárgyakat (húsosmáj, szeszes italok stb.) tartalmazó csomagok címzírtaira, nemkülönben az ilyen csomagokhoz tartozó szállítóleveleken a tartalom, minőség és mennyiség szerint kiirandó (pl. szalonna 2 kgr., egy pulyka 3 kgr., 2 liter bor stb.) a tartalom ily részletes megjelölése a fogyasztási adó kivétele szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja.

x **A hölgyvilág nem használ** zsiros kenőcsöt, vagy krémeket, hanem csupán „Kristalint,” egy növényekből összeállított kriptályaasztát, mely a bőrt széppé és vakító fehérré varázsolja, szepőket, vimmerliket és májfoltokat eltávolít, a ráncokat elsimítja és az ifjúkori üdéseget visszaszerez. Kapható mindenütt. Vezérképviselőt Magyarországról Budapest, Baros-utca 91. Egy próbadozár ára 50 fill., üvegdobozé 3 kor. Kristalin szappan 1 K. Kristalin puder 1 K. Postai szétküldés naponta.

NYILTÉR.

Uri divatcikkék legszebb kivitelben
Szenkovits János Utódánál, ugyanott a
Kobrak cipők lesszállított árakban kiár-
sítatnak.

KÖZGAZDASÁG.

A tej utján terjedhető állati és emberi fertőző betegségek.

A tej jó melegítője (ugyszólván) mindenféle betegségeknek, tovább terjednek a tej utján úgy az állati, mint az emberi betegségek s ezek mind ártalmasak lehetnek a fogyasztóra nézve.

Lássuk először az állati betegségeket s azt, hogy miképpen változtatják el a tejet.

1. Veszott állatok teje. Ritka eset. Felhasználni nem szabad. Különös eltérést a rendestől nem mutat.

2. Lépfontás vagy bivalyveszős állatok teje. A tej kevesbedik, hig és nyúlós lesz, színe véres és sárga, iz kesernyés, szaga undorító.

3. Keleti marhavész állatok teje. Tejelése csökken, valamint a zsírtartalom is. Szag, iz undorító, szín sárga.

4. Ragadós száj- és körömfájós állatok teje. Hasonlít a friss tejhez, szaga savanykás, feldolgozni nem lehet. Kezdetben elváltozást nem mutat s felőzve bátran fogyaszthatjuk.

5. Gümőkóros állatok teje. Ez a betegség tehenészetünk legveszedelmesebb ellensége. Ragályos és terjed — különösen folytonos istállózással — akárcsak a tüvész. Istennek hála, edző felneveléssel s más, az állatorvosi tudományba vágó eljárásokkal némileg védekezhetünk ellene. Az emberre nézve főleg akkor veszedelmes, ha tőgygümőkóros a tehen. Az ilyen teheneket zárjuk ki tehenészetünkől.

A gümőkóros tehenek teje eleint semmi változást nem mutat. Később sárgás, csafatos lesz, még gonny is lehet benne. A tej és annak zsír-, cukor- és sajttanyá tartalma apad s íze sós lesz.

Mivel a betegség elterjedt, hacsak nem vagyunk feltétlenül biztosak, hogy a tehenek nem gümőkórosok, csakis olyan tejet fogyasszunk, melyet előzőleg legalább 85 C°-nál pasteurizáltunk vagy még jobb, ha felfőztük.

6. Sugárgombás tehenek teje. Veszedelmes különösen, ha tőgyön fészkel a baj. A tej élvezhetetlen s hasonlít a gümőkóros állatok tejéhez.

Vannak még más betegségek is, a tőgy különböző gyulladása méhnyak, torokgyulladások s egyáltalában minden lázas betegség olyan, mely befolyást gyakorol a teje, azt megváltoztatja s fogyasztásra alkalmatlanná, illetőleg veszedelmessé teszi.

Még a borjú között uralkodó vérhas is okozhatja a tej romlását.

Terjedhetnek a tej utján egyes emberi betegségek is, melynek himlő, difteritisz, skarlát, kolera, tifusz, gümőkór, melyeknek csirái vagy közvetlenül jutnak a teje, ha a tejjel foglalkozó emberek a fenti betegségek valamelyikében szenvednek, vagy pedig közvetve az edények tisztázására, vagy éppen a tejbármításra használt vízzel.

A tehenek embereket nem alkalmazunk, még ha lábadozók is. A mosogatásra használt víz pedig legyen tiszta.

Mivel a tej utján a veszedelmes állati és emberi betegségek elterjedhetnek, törvényes intézkedések gondoskodnak a veszedelmek megelőzéséről.

Az állategészségügyi (1888: VII. t.-cz.) törvény 61. § a szerint: Lépfontásos beteg vagy ezen betegség gyanújában álló állat husának, tejének, vagy bármely más termékének forgalomba hozatala vagy felhasználása tilos.

Továbbá a 70. § szerint, veszott vagy veszedelmes gyanújában álló állat husának, tejének vagy bármely más termékének forgalombahozatala vagy felhasználása tilos.

79. § Száj- és körömfájásban beteg állatok tejét forgalomba hozni vagy felhasználni tilos.

84. § Ragadós tüdőlobban beteg állat teje csak forralva használható.

A földművelésügyi miniszter 1890. évi július hó 5. évi 34.378. szám alatt kelt és „A tej felhasználása száj- és körömfájás esetére” vonatkozó rendelete a következő:

„Az 1888: VII. törvény 79 § a mind a kététet kizárólag megállapítja azt, hogy száj- és körömfájás esetén csakis a beteg tehenek tejét tilos felhasználni, vagy forgalomba hozni. Minthogy pedig majdnem lehetetlen annak szigorú és állandó ellenőrzése, hogy azon istállókból vagy legelő-csordából, melynek akárcsak egy darab ilyen beteg állat van, csakis az egészséges és a betegségtől meggyógyult állatoktól nyert tej jusson használatba, ezért csak azon istállókból vagy legelő-csordákból hozható a tej forgalomba, a melyekben a mondott betegségben szenvedő egyetlen állat sem tartatik.

Ha tehát a beteg állatok az illető istállóból vagy csordából mind eltávolítottak és ennek megtörténte a helyi hatóságnál bejelentetett, a megmaradt egészséges állatoknak teje szabadon értékesíthető, illetőleg elszállítható.

A gümőkór ellen való védekezés szempontjából belügyminiszter 1898. évi január hó 26-án 49851/97. sz. alatt a következők rendeletét bocsátotta ki:

A tejjazdaságoknak nemcsak a közfogyasztásba kerülő termékei tartandók éber hatósági felügyelet alatt, hanem gondos, szakzerű és folytonos ellenőrzés alá helyezendők maguk a tejzazdaságok és az ott alkalmazott egének egészségi állapotai is, mert előfordulhat, hogy tudóvészegs egyének, ha fejékre és tejjel való elbánásra alkalmaztatnak, a tej utján terjesztelik a betegséget; hasonlóan gondos állatorvosi felügyelet alatt tartandó az ily majorkok tejjelőmállománya, mely ha gyöngykórban szenved, szintén lehet terjesztője a tudóvésznek.

Egyik belügyminiszteri rendelet bizonyos egyenként felsorolt emberi fertőző betegségek kötelező bejelentéséről gondoskodik s azt büntetés terh. alatt kiterjeszti úgy az orvosra, mint mindenkiire. Ez a rendelet 1894-ben 91954. szám alatt kelt. Ezen és még egy pár mási rendelet pedig a fertőző betegségeknek az ajtóra kiragasztott vörös czédulákkal való nyilvánartatás iránt is intézkedik s e tekintetben kötelesegeket ró azokra nézve is, a kik ezen helyekről tejet szállítanak el vagy oda visznek. Ilyen helyről tejet szállítani nem szabad s a szakellenőrzést ezen helyekre elrendeli. Szintgy intézkedés történik arról is, hogy a betegekkel érintkezésbe jutott kisebb értékű tárgyak el legyenek égetve, az értékebbek pedig szabályos módon fertőtlenítessenek.

Ugyanígy tekintetből egy miniszteri rendelet difteria esetekben a nyers tejet csak forralva bocsátja élvezetbe, a tejárusítás folytatását pedig ilyen helyekről hatósági engedélyhez köti Ezek az 1886-ban kiadott 663 számú fővárosi kiadványbizottsági s az 1894-ben 94955 számú alatt kiadott belügyminiszteri rendeletek.

Lényeges a 45851. szám alatt 1897-ben kelt belügyminiszteri rendelet is, a mely a gümőkór elleni védekezésből lett alkotva. Ebben az istálló-személyzet egészségi ellenőrzése is el van rendelve a nagyobb tejzazdaságok már említett állategészségügyi felügyeletén kívül. Azonkívül ez a rendelet a tejárusboltokban a köpöcsészék használatát kötelezővé teszi.

Egy másik belügyminiszteri rendelet, mely 1898-ban 76453. sz. a kelt, a tudóvészegs és más tudóvészeg emberek eltávolítását a tehenistállókból elrendeli.

Szivleljük meg a mit a törvény mond, mert ha tudva törünk embertársaink egészsége ellen nem hasonlósékból, alávalóbbak vagyunk az utszéli haramiánál.

Gazda

Kiadja: BECSÁK D. F. könyvnyomdájá

Szám. 7619—1908. kig.

Hirdetmény.

Székeludvarhely rendezett tanácsu város utcáinak és köztérinek kezezési munkálataira 1909., 1910. 1011. évekre árlejtést hirdetek, s az árlejtés megtartására 1908. évi december hó 28-án d. e. 9 órát tűzöm ki

Árlejtési feltételek a városi mérnöknél megtekinthetők.

Bánatpénz 800 kor., mely összeg az árlejtés alkalmával leteendő.

Székeludvarhely város tanácsa 1908. december 12-én.

Soó Domokos, h. polgármester

Egy és két éves

szőlő-

oltványok-ról

Különbéféle sima és vadvesszőkről szőlő kimutatás megjelenti.

Kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldi a

Vállalati szőlőtelep

Billéd, Torontálmegye.

Szám 52984. VI. C.

Pályázat

Kisipari mintaműhelyek elnyerésére.

A székelyföldi kisiparának fejlesztése czéljából olthatóztatam, hogy újabb 10 kisipari mintaműhelyt létesítsek szakmájukban kiváló előmonetelt tanusít, és egyenlőleg teljesen megbízható olyan ifju székely iparosok részére, kik a székelyföldön végzett lotelepdedi és iparukat önállóan üzni szándékoznak. A 10 mintaműhely elosztásánál fő yolemmel voltak azon szempontokra, hogy azok a már meglévő helyi ipar érdekeit ne sértsék, hanem bíányozó, vagy még ocm elléggé fejlett iparágak meghonosításával közszükségletet is elégítsenek ki. A 10 mintaműhely közül iparnemenként kap: Marosvásárhely: 1., egy vízvezetési és szerelő műhelyt; 2., egy késos műhelyt; Szászrégen: 3., egy heutes műhelyt; Székelyudvarhely: 4., egy kárpitos műhelyt; 5., egy fenyő kádár műhelyt; Székelykeresztúr: 6., egy paraszti szűcs műhelyt; Sepsiszentgyörgy: 7., egy kályhaműhelyt; 8., egy kocsikárpitos műhelyt; Gyergyószentmiklós: 9., egy fenyő kádár műhelyt; Csikszentreda: 10., egy heutes műhelyt. Állami adományként kapják a fent elősorolt műhelyek a mintaszerű szerszám és gépfelszerelést és az ipar megkezdéséhez első szükségletül némi anyagkészletet. E mintaműhelyek odaítélésére pályázatot hirdetek a következő feltételek mellett: 1. Pályázhatnak székelyföldi illetőségű iparos ifjak, kik felszabadulásuk óta legalább 5 éven át segéd munkásként állandóan dolgoztak nagykorúságukat elérték, katonai kötelezettségüknek eleget tettek, vagy az alól mentesítve vannak. 2. A pályázati kéréshez csatolandó: a) munkakönyv, b) a katonai szolgálati könyv vagy a mentesítést igazoló okmány, cz) a szakképzettséget igazoló bizonyítványok mesteroktól és kiállítási okmányok, d) erkölcsi bizonyítvány, és e) orvosi bizonyítvány. 3. A kérvényben a folyamodó részéről leírása kívánatik annak, hogy a) hol és kinél szabadult föl, b) ismereteinek bővítésére milyen tanulmányokat tett és cz) a mintaműhely elnyerése esetén milyen munkát szándékozik különösen előállítani. 4. A mintaműhely felszerelése 5 éven át az állam tulajdonát képezi s csak azután, ha az illető iparos a feltételeknek mindenben megfelelt, meg véglegesen tulajdonába. Ez idő alatt a mintaműhely odaítélésekor meghatározandó egy vagy több inast köteles tartani és szakmájában kiképezni. 5. A pályázati kérvények a kereskedelmiügyi magyar királyi miniszterhez czimzandók és a marosvásárhelyi állami székelyföldi iparmúzeum igazgatóságához folyó évi december hó 31-éig beadandók.

Budapest, 1909. évi július hó 21-én.

Kossuth s. k.

Várutca 15. sz. ház,

mely áll 4 szoba, konyha, kamra, kert, különudvar, pinczéből — eladó.

Szám. 11013—1908. tlkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvény»zék M. nt. telekkönyvi hatóság közbirré teszi, hogy Dr. Szöllösi Ödön ügyvéd székelyudvarhelyi lakos végrehajtónak id. Tóth József felsősófalvi lakos végrehajtást szenvedett elleni 56 korona tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvény»zék területén levő és a felsősófalvi II. rész 67. sz. telekjegyzéknyvbén A 1. rendszám 5/2/2. helyrajzi az. legelőre 148 kor. 2. rendsz. 12/2/2. hrsz. erdőre 150 kor. — 3. rendsz. 12/3/2. hrsz. erdőre 150 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és, hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1909. évi január hó 12-ik napján d e. 9 órakor Felsősófalva község házánál megtartandó nyilvános árverésen el fogaak adatni

Árverezeni szándékozők tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy ovadékképes értékpapirban s kiküldött kezéhez letenni.

A kir. tszék, mint tlkvi hatóság. Székelyudvarhelyen, 1908. okt. 29.

Gyarmathy, kir. törv. ebíró.

Saját termésű borok

1905. évi kitünő minőségűek, Risling és Oporto fajokban kaphatók mérsékelt áron, 100 literen felüli mennyiségben Caspari Frigyesnél Medgyesen, Nagyküküllőmegye.

Uj! Egészen új!

Nem kell már villanylámpa!

Petroleum izzókarikák Lämpáink ezután szép villanyfénygel égnek 50%, petroleumot takarítunk meg vele. Bármiel petroleum lámpára tehető átalakítás nélkül. Egy doboz mely elegendő 1 1/2 évre, 2 korona Megrendelhető: BERKA LIPOT Érdőpatak (Erdély) Nem robban! 2—10 Nem veszélyes!

Árverési hirdetmény.

Körispatak község alulirt előjárásága ezenul közbirré teszi, hogy a község tulajdonát képező s eddig 280 számmal jelzett korcsma vagy szatoes üzlet czéljára is alkalmas ház 1908. évi december hó 29-én d e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Feltételek:

1. Kikiáltási ár évi 300 korona.
2. Bérleti idő tart 1909. január 1-től 1911. december 31-ig (3 év.)
3. Venni szándékozők kötelesek 30 koronát bánatpénz gyanánt, az árverés megkezdése előtt letenni.
4. Legtöbbet ígéro bánatpénze vissza fog tartatni biztosíték képpen és a legu'olsó részletbe fog elszámoltatni.

Bővebb feltételek a községi jegyző irodí-bau és az árverés napjáu a község házánál megtekinthetők.

A községi előjáróság.

Körispatak, 1908. december hó 1-én.

Nagy Rudolf, jegyző.

Pap József, bíró.

Egy fiatal magyar pesti hölgy Németországba megy férjhez. Melyik tisztességes magányosan jól főzni, szépen mosni és vasalni tudó 20—40 éves leány v. asszony, jönné el velem? Havi fizetés két évi szerződéssel, az első két évben 20 korona, de további években folyamatos fizetés emelés, ha meg leszek elégedve. Föltétlen buséges szolgálat megkivánatik és oly özeveg, magányos asszony, ki egész életén szert évekig maradt, nálam jó helyet találva, azt egész életén át nálam maradhat, s így biztos jövője lenne. Ajánlatok küldendők: Smolits Giza urónek, Budapest. Fő utca 53

Egészségeseknek életszükséglet, betegeknek megváltás

egy jó izzasztó fürdő

a törvényesen védett, eredeti

Thermal - Cabinet

szoba-, gőz- és hűlég-fürdőkészülékben, mely egyedül van szabályozva fűtőköszülékekkel, (szabad. 6814. szám alatt bejegyezve) és 120 fokos hőmérvöl szerelvé

Csak nálunk kapható!

Reuma, csusz. ischiás, hűlés, ideges bánatnak, fejfájás, bélienybeség atb ellen elismert gyógyszerköz. — Használatban a legtöbb kórházban. — Ezernyi elismerő levél! — Kényelmes részletfizetés! — Árak: 65.—, 85.—, 100.—, 130.—, 150.— és 180.— korona. — Képzőfizetés esetén 10% engedmény. — Kérjen magyar vagy német nyelvű prospektusokat. Külön árjegyzék fűtőfürdőkádokról, kar, láb, fej, valamint úgyban gőzölő készülékekről.

Schröder és Társa,
Budapest, Almássy-tér 15. sz.

Mindenféle szervís edények. Ulazó bóröndök. Gyermekköcsik. Bőr áruk.

Karácsonyi és ujévi vásár.

Van szerencsém a n. é. vevőközönséget értesíteni, miszerint igen nagyválasztékú

gyermekjátékok, Karácsonyfadíszek és felúítottak részére Való tárgyak már megérkeztek és azokat el nem ért legolcsóbb áron árusítom el. Kérem azok szíves megtekintését.

Tisztelettel
Szentpétery Gergely.

A készlet gyorsab eladhatása miatt

Caspari Frigyes és Társai
Medgyes. (Nagyküküllőm.)

FAISKOLÁI

leszállított áron ajánlják összes faisko ai cikkeit, u. m.: magonc, kómagu és csontgyűölcsfákat, pöszméte és ribizserjéket, málnákat, földi epret, díszcserjéket, gyömölcsfa vadonczokat, sövénynek való, tüvelvű fakat, rózsafákat, stb.

Arjegyzék kívánatra bérmentve.

UGRON GÁBOR lapvezér.

MAGYAR NEMZET

a legolcsóbb, függetlenségi 48-as napilap.

Czikkeit írják: Ugron Gábor, Ábrányi Emil, Dr. Halász Lajos országgyűlései képviselő. Szerkeszti: Lándor Tivadar.

Előfizetési ár:

Egy évre	16 K	Negyedévre	4 K
Félévre	8 „	Egy óra	1-40 „

Egy szám ára 2 krajczár.

Megrendelhető: Budapest. VII., Miksa-utca 8. minden postahivatalnál és lapelárusítónál.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

Karácsonyi és ujévi bazáromat

Kossuth-utca 43. sz. a megnyitottam. Játék és diszmiáruk a legolcsóbban és a legszemb választékban kaphatók. Egyidejűleg értesitem a n. é. közönséget, hogy főüzletomban is, tekintettel az áru-raktáron fűlhalmozott nagy választékra, minden névoa nevezendő áruk a legmélyebben leszállított áron találhatók. Teljes tisztolott!

Drágomán S. J., Ifj. Drágomán Domokos

